

Reactie (h)erken ouderverstoting op het Visiedocument Rechtspraak (echt)scheiding ouders met kinderen van 10 oktober 2016.

1. Inleiding en aanleiding

Het eerste hoofdstuk van het visiedocument spreekt van: *'conflictscheidingen zijn de scheidingen die zodanig uit de hand lopen, in heftigheid van de strijd tussen de ouders, en in de duur van deze strijd, dat de belangen van de betrokken kinderen daarin ondersneeuwen, niet of ruim onvoldoende aan bod komen'* en *'er zullen altijd ouders blijven die vechten, die onmachtig zijn hun gedrag te veranderen en elke oplossing afwijzen, en dat ook zullen blijven doen, los van de omstandigheden die rondom hen gecreëerd worden. Het probleem van de 'vechtscheiding is in die zin onoplosbaar.'*

Dit zijn helaas twee veel voorkomende misvattingen. Nadere analyse wijst uit dat het niet gaat om twee ouders die aan het vechten zijn, maar dat het slechts één ouder is die psychisch niet in staat is in de scheiding te verwerken. Deze ouder trekt de ander verplicht mee in het gerechtelijk proces; waaruit deze andere ouder niet kan ontsnappen. Het is dus één ouder die blijft frustreren en traineren en het belang van de kinderen niet in kan zien.

De partij die traineert en frustreert krijgt alle medewerking binnen het huidige systeem; misbruik van het procesrecht, niet nakomen van afspraken, hier staan geen sancties op, terwijl de andere ouder uiteindelijk met lege handen komt te staan – geen contact met het kind.

Het systeem zelf in combinatie met een psychologisch ongezonde ouder maakt de conflictscheiding mogelijk.

2. Een proces van scheiden, ketenverantwoordelijkheid, integrale aanpak en kwaliteit

Hoofdstuk twee spreekt van het snel doorhakken van knopen. Een juiste conclusie, echter de stelling dat ouders bij de rechter het beste af is, is onjuist. Op het moment dat de rechter aan bod komt is de situatie al geëscaleerd; is er al te veel voorgevallen. Daarnaast is het civiele recht - waar niet aan feitenonderzoek wordt gedaan en de procedure op tegenspraak of het zogenoemde toernooi model - uiterst ongeschikt om tot een compromis te komen. Sterker nog, leugens en bedrog maken het voor een rechter moeilijk de juiste beslissing te nemen, en het toernooi model gooit in principe olie op het vuur; geschillen worden groter i.p.v. kleiner.

Daarnaast laten rechters zich al jaren foutief door de Raad voor de Kinderbescherming voorlichten. Achterhaald onderzoek¹ claimt dat rust het beste zou

¹ **Het Verdeelde Kind**

Auteurs: Ed Spruijt, Helga Kormos, Christine Burggraaf en Anneke Steenweg, Raad voor de Kinderbescherming, Utrecht, 2002. ISBN 90-39303262-2

zijn voor het kind (de zo genoemde klemcriteria) of 'de koninklijke weg' en dat een OTS, UHP en uiteindelijk het buitenspel zetten van een van de ouders (het gezag wordt deze ouder ontnomen!) de beste oplossing zou zijn. Wetenschappelijk onderzoek heeft al meerdere malen aangetoond dat het scheiden van het kind van een van de ouders op later leeftijd leidt tot grote psychologische problemen bij deze kinderen. De identiteitsontwikkeling van het kind komt in gevaar op het moment dat het een ouder moet missen. Er volgt voor het kind dus geen rust, maar onzekerheid en trauma. Zo ook bij de ouder die buiten spel gezet wordt.

Een recente presentatie van de hoogleraren pedagogiek, de heren Tavecchio en Stams tijdens het congres waarheidsvinding in de justitiële jeugdketen heeft de 'Richtlijn scheiding en problemen van jeugdigen' nogmaals aangetoond dat het huidige beleid nergens op gebaseerd is. Zij adviseren om beleid te baseren op degelijk en recent empirisch onderzoek en halen het onderzoek aan van Richard Warshak uit 2014 waaruit blijkt dat het kind het liefst en het best bij allebei de ouders op moet kunnen groeien.²

Het huidige beleid is nergens op gebaseerd; de rechtspraak heeft de plicht en verantwoordelijkheid zich in haar uitspraken te baseren op degelijk en recent empirisch onderzoek.

3. Een en ander schematisch weergegeven

Wij sluiten ons aan bij het feit dat er snel gehandeld moeten worden en dat kan! Zo is er de MASIC methode; een neutrale 0 meting die indiceert of ouders er samen - eventueel met gebruik van een mediator - uitkomen, óf dat ouders voorsorteren op een conflictscheiding. Deze neutrale 0 meting geeft geen ruimte voor 'verhaaltjes', die waarheidsvinding in de weg staat. Via deze 0 meting kan er veel beter een gerichte aanpak plaats vinden. Deze 0 meting/de MASIC methode zou afgenomen kunnen worden bij de gemeente waar de ouders met kinderen onder de 18 jaar uit elkaar willen gaan.

De gemeente financiert immers ook en zou dus meer tools mogen hebben om een scheiding in goede banen te leiden, om kosten te besparen en te zorgen dat kinderen in contact met beide ouders blijven.

Een gemeenteloket voor scheiding (Joop) zou een goede oplossing kunnen zijn. Op dit moment zijn er al lokale, succesvolle pilots, zoals het High Conflict Forum, waar ouders naar toe worden gestuurd, als blijkt dat er sprake is van omgangsfrustratie. De gemeente wijst een casemanager aan die de regie houdt gedurende deze procedure. Uiteraard is deze casemanager (maatschappelijk werker) bijgeschoold en weet deze korte slagen te maken.

² Waarheidsvinding in de Jeugdbescherming door de bril van de pedagoog; Jeugdbescherming gebaseerd op empirische evidentie

De regie-rechter kan, door goed te vonnissen/kaderen, waarborgen dat ouders trajecten en hulp niet kunnen traineren/frustreren. Daarvoor hoeft de wet niet aangepast te worden.

Daarnaast zou er wél specifiek in de wet omschreven moeten worden wat het uitgangspunt is om tot een eerlijke verdeling van zorg en financiën te komen als beide ouders er zelf niet uit kunnen komen. Een dergelijk wettelijk kader zorgt voor duidelijkheid en vermindert de redenen om een proces aan te spannen.

4. De huidige situatie; gerechtelijke procedures rondom ouders met kinderen die scheiden

Het huidige systeem werkt helaas een conflictscheiding in de hand. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te geven:

- Procedure op tegenspraak kan niet tot een compromis leiden;
- Rechtszaken versnipperen; rechter heeft geen totaalbeeld;
- Rechters rouleren; wij zijn van mening dat op deze manier veel ervaring en expertise weglekt. Nieuwe familierechters hebben naar onze mening de spelletjes van frustrerende ouders (nog) niet door. Hierdoor kunnen kinderen een ouder verliezen. Daarnaast mag de burger expertise verwachten van de familierechter; mocht een rechter van vakgebied veranderen dan hoort daar een uitgebreide scholing bij. Ter vergelijking; een medisch specialist kan ook niet 'zomaar' overstappen naar een ander specialisme....
- Wie controleert de griffie; wie beslist wat er exact in de beschikking komt te staan? Het komt regelmatig voor dat hetgeen tijdens de zitting besproken is niet tot uiting komt in de beschikking.
- De uitspraak in zwaarwegende zaken wordt middels een korte vermelding in het vonnis medegedeeld aan de burger. Professioneler zou het zijn een dergelijke uitspraak via een mondelinge zitting terug te koppelen aan de burger, waarin de rechter zijn/haar verantwoordelijkheid neemt en de moeite neemt om uitgebreid toe te lichten hoe hij/zij tot dit oordeel gekomen is, in plaats dat dit afgedaan wordt met een paar zinnen op papier.
- Niet alle uitspraken in het familierecht worden gepubliceerd; voor de burger is dus niet na te gaan of er een bepaalde lijn gevolgd wordt in de uitspraken. De burger wil de mogelijkheid hebben deze uitspraken te analyseren; er kan namelijk ook van geleerd worden. Wat vindt een rechter belangrijk?
- Hoofdverblijf staat niet in de wet en zorgt tevens voor een perverse prikkel (financieel);
- De strijd om de omgang wordt nu gevoerd door ouders. Ook als er al een omgangregeling is vastgelegd door de rechter en een ouder zich niet aan de regels houdt, wordt de benadeelde ouder gedwongen een nieuwe civiele zaak te starten (b.v. als je belt met instanties zoals Veilig Thuis.) Deze procedure is confronterend en belastend voor het kind (loyaliteitsconflict). Ouders hebben de plicht om afspraken na te komen. Het niet nakomen daarvan is kindermishandeling;

- Het woord ouderverstoting wordt zorgvuldig vermeden; aangezien dit fenomeen al in de jaren 80 wetenschappelijk is vastgelegd behoort dit in het visiedocument genoemd te worden. Gebruik van de MASIC methode zou behulpzaam kunnen zijn bij het vaststellen ouderverstoting.
- Toepassing van het klemcriteria leidt tot kindermishandeling; één van de ouders wordt buitengesloten zonder dat er bewijs is van daadwerkelijke kindermishandeling, de enige reden dat een ouder buitengesloten zou mogen worden! Doorgaans worden de kinderen ingezet om bewijs te leveren. Waarheidsvinding en vakkennis op het gebied van loyaliteitsmisbruik is voor een rechter een must!
- De hoogte van de alimentatie is voor velen een bron van irritatie en wordt door de betalende partner als onrechtvaardig beschouwd. De strijd om de alimentatie wordt te vaak over de hoofden van de kinderen gevoerd. Daarnaast creëert de hoogte van de alimentatie ook perverse prikkels voor de ontvangende ouder (geen eigen verantwoordelijkheid nemen, geen werk zoeken, omgang beperking etc. alimentatie is geen kijkgeld maar de ex-partner ook geen eeuwig durende pinautomaat)
- Zelfs ouders die helemaal schoon zijn, niets fout hebben gedaan, raken door de raad en rechtspraak hun kind kwijt, onder het mom van 'rust en stabiliteit'. Dit pakt rampzalig uit. Ook voor de verstotende ouder. Deze wordt vaak later zelf door het kind verstoten. Zo zijn er drie verliezers. De ouders en het kind.
- De verstotende ouders heeft er alle belang bij om dwars te liggen en te frustreren. Dit om de voorwaarden voor het klemcriterium te bewerkstelligen. Deze verstotende ouder waar het kind verblijft krijgt op deze wijze het kind voor zich en heeft de ex en andere ouder van het kind geëlimineerd. Is dit in het belang van het kind? Besef dat de rechtspraak hieraan actief meewerkt, tot groot genoegen van de verstotende ouder;
- De z.g. vechtdvoocat staat volledig ter beschikking van de verstotende ouder; de opdracht: zorg dat mijn ex de kinderen nooit meer ziet en maak hem/haar financieel kapot, kan zonder problemen uitgevoerd worden onder toezend oog van de rechter...
- Een ouder wordt voor onbepaalde tijd buiten spel gezet; evaluatie en vervolgonderzoek ontbreken;
- Feitenonderzoek zou nog beter zijn dan waarheidsvinding; een uitspraak op basis van feiten; niet op beschuldigingen van ouders;
- Het inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming en/of jeugdzorg, zorgt voor nog meer problemen; OTS, UHP, uiteindelijk één ouder gezag > we dwalen van de wet af i.p.v. deze te volgen;
- Betrokkenheid van kinderbescherming kinderplichtverlening e.d. kost de gemeenschap veel geld en is in beginsel pas nodig als een van de ouders een indicatie moet krijgen dat die ouder niet bekwaam/in staat is voor het kind te zorgen. In het huidige systeem worden deze instanties te vroeg en te vaak betrokken;
- Deze instanties geven door eigen interpretaties van de situatie weer een eigen draai aan de oplossing. Borging van juistheid en rechtvaardiging is er niet;

- Hulpverleners die ouderverstoting ontkennen en er alles aan doen om aan deze ouderverstoting te negeren. Het kind is wederom de dupe;

Bij een conflictscheiding zijn er 3 de partijen die hulp nodig hebben; de psychologisch ongezonde ouder, de gezonde ouder en het kind. Een voortraject waarin b.v. de MASIC vragenlijst³ wordt gehanteerd zou kunnen vaststellen of er mogelijk een conflictscheiding kan ontstaan en maatregelen kunnen nemen om escalatie te voorkomen.

5. Landelijke invoering van lokale best practices

Alleen regierechter is mogelijk een optie als aanvulling op het voortraject Joop; de andere trajecten werken bewezen niet.

6. De toekomst; een andere toegang tot de rechter
N.v.t.
7. De positie en de stem van het kind

Rechters en hulpverleners moeten bereid zijn om de stem van het kind te negeren: Kinderen sluiten zich aan bij de ouder waar ze het meest bang van zijn, of de ouder die ze als het meest onstabiel beschouwen. Hoewel deze kinderen heel uitgesproken kunnen zijn in hun wens bij welke ouder zij willen verblijven, weerspiegelt deze wens misschien niet hun oprechte belang. De wensen en gevoelens van kinderen doorslaggevend gewicht geven bij het bepalen van de uitkomst van dergelijke gevallen belast kinderen met de vreselijke verantwoordelijkheid en onmogelijke taak om de volwassen wereld om hen heen te beheren.

Warshak R.A. 2003 Payoffs and pitfalls of listening to children. Family relations 52 373-384

De z.g. stem van het kind; elke vraag m.b.t. de echtscheiding leidt tot een loyaliteitsconflict voor het kind en dus in feite tot kindermishandeling. De basis moet altijd zijn dat beide ouders 50/50 zorgplicht hebben behalve bij een contra-indicatie.. Kinderen moeten niet worden belast met deze vraag. Indicaties worden vastgelegd in het strafrecht.

Het enige dat een kind wil staat in artikel 09 van het verdrag voor het kind: *kind gescheiden van vader of moeder: Elk kind moet bij zijn of haar ouders kunnen wonen en opgroeien. Als dit echt niet kan, moet het kind in ieder*

³ Mediator's Assessment of Safety Issues and Concerns (MASIC): reliability and validity of a new intimate partner violence screen.

[Pokman V](#)¹, [Rossi FS](#)¹, [Holtzworth-Munroe A](#)², [Applegate AG](#)¹, [Beck CJ](#)³, [D'Onofrio BM](#)¹.

geval met beide ouders contact kunnen houden. Alleen als het echt niet goed is voor een kind, kan het contact met één of beide ouders verbroken worden.

8. Samenvatting en conclusies

Aanleiding voor ons bezoek aan de rechtspraak op 5 oktober jl. was onze stelling:

Ouderverstoting is kindermishandeling/huiselijk geweld. Door het NIET onderkennen van dit probleem werkt de rechtspraak momenteel mee aan deze kindermishandeling; i.p.v. deze te stoppen. De omgekeerde wereld.

Wij hopen dat ons gesprek en onze reactie op het visiedocument de rechtspraak voldoende informatie geeft om het huidige beleid te herzien zodat de wereld weer in de juiste positie komt.